

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra výtvarné výchovy
Univerzita Karlova

Posudek oponenta závěrečné práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

Oponent bakalářské práce: Mgr. MgA. Sylva Francová, PhD.

Autor bakalářské práce: Hana Slezáková

Studijní program: Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání

Akademický rok: 2023/2024

Název práce: Nová média při práci s žáky s postižením zraku – se zaměřením na fotografii

Obsah a cíl práce, struktura práce

Bakalářská práce se věnuje velmi specifickému a náročnému tématu, ve kterém ohledává možnosti uplatnění fotografie při výuce zrakově postižených žáků. V teoretické části představuje tři knihy vztahující se k tématu a popisuje tvorbu několika umělců se zrakovým postižením, jejichž způsob práce je představen v dokumentu „Shot in the dark / Schüsse in dunkel“. Tento německý dokument studentku inspiroval i k zájmu o problematiku probíranou v bakalářské práci. Ve výtvarné i didaktické části navazuje na způsob fotografické tvorby těchto tvůrců a věnuje se technice „malování světlem“, tzv. „lightpaintingu“.

Práce postupně charakterizuje zrakové postižení a představuje vzdělávací cíle a význam výtvarné výchovy, specificky fotografie pro zrakově postižené, kdy například zmiňuje možnost, že lze skrze fotografii vyjadřovat pocity a rozvíjet osobnost žáka a důležitost digitální fotografie pro rychlé sdílení výsledků. Drobnější kapitola se věnuje technickému vybavení a jednotlivým specifickým softwarům pro zrakově postižené, škoda, že nejsou v praktické části ukázány možnosti využití těchto specifických softwarů.

V kapitole „Fotografové se zrakovým postižením“ představuje studentka rozmanité přístupy k fotografii nevidomých tvůrců. Oceňovaný umělec **Pete Eckert** fotografuje velmi konceptuálně a místo zraku využívá hmat a paměť, **Sonia Soberats** pracuje s možnostmi světla pro vyjádření emocí a **Bruce Hall** (jeden z autorů knihy o autistických dvojčatech, kterou studentka v práci představuje) zobrazuje své syny s živlem vody. Studentka vychází ze zmiňovaného dokumentu, bylo by přínosné, kdyby se pokusila najít i autory z Čech (zajímavá je specifická zkušenost s vnímáním barev například nevidomé malířky Pavly Francové) a například s pomocí rozhovoru zjišťovala zkušenosti s fotografováním dalších osob s postižením zraku.

Didaktická část tvoří stěžejní část bakalářské práce. Je rozdělena na dvě části, výzkumnou sondu (rozhovor se dvěma pedagožkami) na základních školách pro zrakově postižené a návrh výuky fotografie pro žáky se zrakovým postižením. Na tuto kapitolu navazuje autorská část, kdy studentka se zrakově postiženými žáky vytváří fotografický soubor, kdy přímo vychází ze zjištění z rozhovorů s pedagožkami – „jak pomoci vyučujícím, aby do výuky výtvarné výchovy integrovali fotografování“ či „jak motivovat žáky se zrakovým postižením, kteří se s fotografií nepotkávají tak často a projevíli rezervovaný nebo odmítavý postoj k fotografii a fotografování?“ Oceňuji podrobnou reflexi této precizně připravené

fotografické aktivity s žáky vyžadujícími specifický přístup, doporučila bych ale při vlastní autorské tvorbě studentky precizněji rozvinout námět a prostudovat i další autory, pracující technikou „lightpainting“.

Práce je dobře strukturovaná a rozvržená, kapitoly na sebe logicky navazují. Studentka pečlivě shrnuje a objasňuje probíranou problematiku, kdy ve všech částech práce zkoumá a ohledává téma vzdělávání osob se zrakovým postižením a snaží se ukázat, že fotografie může být přínosná ve výuce i těchto žáků.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Studentka si vybrala téma práce v českém prostředí málo probádané a inovativní, v teoretické části vychází převážně ze zahraničních publikací vztahujících se k tématu. Studentka v didaktické části popisuje vlastní pedagogickou zkušenost se zrakově postiženými žáky, rozvíjí jejich schopnosti a ukazuje (jak autorka cituje z knihy Tony Deifella), že „na fotografii se můžeme dívat různými způsoby, ne jenom zrakem“. Vytkla bych ale, že v práci nejsou dostatečně popsány a rozebrány potenciální překážky vyučování fotografie, což je jedním z předem stanovaných cílů práce.

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

V praktické části studentka představuje soubor „Malování světlem“, vytvořený technikou „lightpainting“. Inspirací pro ni byla díla nevidomého fotografa Pete Eckerta, kterého představuje v teoretické části. Cyklus vznikl ve spolupráci se zrakově postiženými žáky a díla pracují vždy se siluetou figury, která je obklopena barevnou expresivní světelnou kresbou. Studentka zmiňuje velké nadšení dětí pro tento druh tvorby a dokresluje tak přínos začlenění této techniky a fotografie do výtvarné výchovy dětí s postižením zraku. Soubor fotografií je přínosný hlavně pro realizovanou specifickou fotografickou aktivitu s žáky ale bylo by zajímavé nápad ještě dále autorsky rozvinout a hledat další možnosti této techniky či vymyslet specifické téma, které by studentka takto zpracovávala.

Grafické, formální a jazykové zpracování

Práce je po jazykové stránce dobře napsaná a vhodně graficky i formálně zpracovaná. Vytkla bych jen pravděpodobně převzatou část textu ke knize manželů Halloových „Immersed Our Experience with Autism“ (str. 11), kde přímá řeč autorů není nijak graficky oddělena a trochu nelogicky obsahuje i větu o aktuální kampani na Kickstarteru („...Bruce a Valerie vytvořili kampaň na Kickstarteru, která začíná právě dnes...“), ale kniha vyšla před několika lety. Studentka několikrát v textu uvádí pojmenování „slepá“, nebylo by vhodnější „nevidomá“?

Správnost citace a odkazů na literaturu

Studentka využívá literaturu vztahující se k tématu a správně cituje.

Doporučuji práci k obhajobě

Otázky k práci:

- 1. Znáte nějaké umělce z České republiky, který/á se také věnují „malování světlem“?*
- 2. Jak podle Vás ovlivňuje zrakové postižení specifikum výsledné výtvarné práce?*

Datum 20. srpna 2024

Podpis